

Postoje studentů oboru Sociální pedagogika k vybraným oblastem studia

Bc. Jarmila Vyorálková

Diplomová práce
2013

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta humanitních studií

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta humanitních studií

Ústav pedagogických věd

akademický rok: 2012/2013

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Bc. Jarmila Vyoralčková**

Osobní číslo: **H11479**

Studijní program: **N7507 Specializace v pedagogice**

Studijní obor: **Sociální pedagogika**

Forma studia: **kombinovaná**

Téma práce: **Postoje studentů oboru sociální pedagogika ke studovaným oblastem**

Zásady pro vypracování:

Zpracování rešerše a studium odborné literatury.

Vymezení pojmů a teoretických východisek z oblasti sociální pedagogiky a sociální práce.

Příprava metodiky výzkumné části.

Realizace kvantitativního výzkumu formou dotazníkového šetření.

Zpracování a vyhodnocení získaných dat, včetně jejich interpretace.

Prezentace výsledků výzkumu, jejich shrnutí a doporučení pro praxi.

Rozsah diplomové práce:

Rozsah příloh:

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

GÉRINGOVÁ, Jitka. Pomáhající profese: tvořivé zacházení s odvrácenou stranou. Praha: Triton, 2011. ISBN 978-80-7387-394-3.

HEWSTONE, Miles a Wolfgang STROEBE. Sociální psychologie: moderní učebnice sociální psychologie. Praha: Portál, 2006. ISBN 80-7367-092-5.

CHRÁSKA, Miroslav. Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1369-4.

KRAUS, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

ŠVEC, Vlastimil. Od implicitních teorií výuky k implicitním pedagogickým znalostem. Brno: Paido, 2005. ISBN 80-7315-092-1.

Vedoucí diplomové práce: **prof. PhDr. Miroslav Chráska, CSc.**

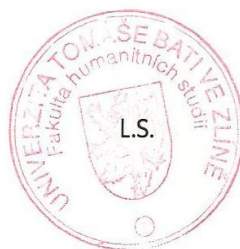
Ústav pedagogických věd

Datum zadání diplomové práce: **30. listopadu 2012**

Termín odevzdání diplomové práce: **26. dubna 2013**

Ve Zlíně dne 14. února 2013

doc. Ing. Aněžka Lengálová, Ph.D.
děkanka

Mgr. Jakub Hladík, Ph.D.
ředitel ústavu

PROHLÁŠENÍ AUTORA DIPLOMOVÉ PRÁCE

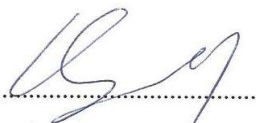
Beru na vědomí, že

- odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby ¹⁾;
- beru na vědomí, že diplomová práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k nahlédnutí;
- na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3 ²⁾;
- podle § 60 ³⁾ odst. 1 autorského zákona má UTB ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- podle § 60 ³⁾ odst. 2 a 3 mohu užít své dílo – diplomovou práci - nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen s předchozím písemným souhlasem Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše);
- pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tj. k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům.

Prohlašuji, že

- elektronická a tištěná verze diplomové práce jsou totožné;
- na diplomové práci jsem pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.

Ve Zlíně ...22.4.2013

1) zákon č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, § 47b Zveřejňování závěrečných prací;

(1) Vysoká škola nevydělečně zveřejňuje disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce, u kterých proběhla obhajoba, včetně posudků oponentů a výsledku obhajoby prostřednictvím databáze kvalifikačních prací, kterou spravuje. Způsob zveřejnění stanoví vnitřní předpis vysoké školy.

(2) *Disertační, diplomové, bakalářské a rigorózní práce odevzdané uchazečem k obhajobě musí být též nejméně pět pracovních dnů před konáním obhajoby zveřejněny k nahlížení veřejnosti v místě určeném vnitřním předpisem vysoké školy nebo není-li tak určeno, v místě pracoviště vysoké školy, kde se má konat obhajoba práce. Každý si může ze zveřejněné práce pořizovat na své náklady výpisy, opisy nebo rozmnoženiny.*

(3) *Platí, že odevzdáním práce autor souhlasí se zveřejněním své práce podle tohoto zákona, bez ohledu na výsledek obhajoby.*

2) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 35 odst. 3:*

(3) *Do práva autorského také nezasahuje škola nebo školské či vzdělávací zařízení, užije-li nikoli za účelem přímého nebo nepřímého hospodářského nebo obchodního prospěchu k výuce nebo k vlastní potřebě dílo vytvořené žákem nebo studentem ke splnění školních nebo studijních povinností vyplývajících z jeho právního vztahu ke škole nebo školskému či vzdělávacího zařízení (školní dílo).*

3) *zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, § 60 Školní dílo:*

(1) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení mají za obvyklých podmínek právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla (§ 35 odst.*

3). *Odpírá-li autor takového díla udělit svolení bez vážného důvodu, mohou se tyto osoby domáhat nahrazení chybějícího projevu jeho vůle u soudu. Ustanovení § 35 odst. 3 zůstává nedotčeno.*

(2) *Není-li sjednáno jinak, může autor školního díla své dílo užít či poskytnout jinému licenci, není-li to v rozporu s oprávněnými zájmy školy nebo školského či vzdělávacího zařízení.*

(3) *Škola nebo školské či vzdělávací zařízení jsou oprávněny požadovat, aby jim autor školního díla z výdělku jím dosaženého v souvislosti s užitím díla či poskytnutím licence podle odstavce 2 přiměřeně přispěl na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložily, a to podle okolností až do jejich skutečné výše; přitom se přihlédne k výši výdělku dosaženého školou nebo školským či vzdělávacím zařízením z užití školního díla podle odstavce 1.*

ABSTRAKT

Diplomová práce se zabývá postoji studentů oboru Sociální pedagogika UTB FHS ve Zlíně k vybraným oblastem jejich studia. První část diplomové práce je zaměřena na výčet teoretických poznatků z oblasti sociální pedagogiky jako vědy i studijního oboru, dále se zabývá profesí sociálního pedagoga, klienty a postoji. Praktická část diplomové práce navazuje na teoretická východiska a přináší kvantitativní výzkum formou dotazníkového šetření, ve kterém byly měřeny postoje studentů k vybraným pojmům: sociální pedagogika, sociální práce a různé typy klientů. Výzkum byl zaměřen na hledání vztahů mezi individuálními rozdíly studentů a vybranými pojmy. Z výsledků šetření vyplývá, že i přes osobnostní rozdíly, zastávají studenti téměř totožné postoje k vybraným oblastem studia.

Klíčová slova:

Sociální pedagogika, sociální práce, sociální pedagog, klient, postoj

ABSTRACT

The thesis deals with attitudes of Social pedagogy students of Faculty of Humanities at Tomas Bata University in Zlín to the selected fields of their studies. The first part of the thesis focuses on the list of theoretical pieces of knowledge from the area of social pedagogy as a science as well as a branch of study, and then it deals with the profession of social pedagogues, with clients and attitudes. The practical part of the thesis is a follow-up to the theoretical basis and provides quantitative research in the form of a questionnaire survey, in which the attitudes to the following terms were measured: social pedagogy, social work and various sorts of clients. The research was focused on seeking the relations between individual differences of students and the selected terms. It appears from the survey results that in spite of the personality differences students assume almost identical attitudes to the selected fields of studies.

Keywords:

Social pedagogy, social work, social pedagogue, client, attitude

PODĚKOVÁNÍ

Děkuji panu prof. PhDr. Miroslavu Chráskoví, CSc. za jeho ochotu, vstřícnost a odborné rady při vedení mé diplomové práce.

Prohlašuji, že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Vyorálková Jarmila

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA	13
1.1 VÝVOJ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	13
1.2 VYMEZENÍ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	14
1.2.1 Tradiční přístupy v sociální pedagogice.....	15
1.2.2 Inovační přístupy v sociální pedagogice	16
1.3 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA V SOUSTAVĚ VĚD.....	17
1.3.1 Sociální pedagogika a sociální práce.....	19
1.4 VARIABILITA POJETÍ SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKY	21
2 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA JAKO STUDIJNÍ OBOR	22
2.1 CHARAKTERISTIKA STUDIJNÍHO PROGRAMU SPECIALIZACE V PEDAGOGICE, STUDIJNÍHO OBORU SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA NA UTB	22
2.2 PROFIL A UPLATNĚNÍ ABSOLVENTA STUDIJNÍHO OBORU SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA NA UTB	23
3 SOCIÁLNÍ PEDAGOG	24
3.1 PROFESE SOCIÁLNÍ PEDAGOG.....	24
3.2 UPLATNĚNÍ SOCIÁLNÍHO PEDAGOGA.....	24
4 KLIENTI	26
4.1 PREFEROVANÉ TYPY KLIENTŮ.....	26
4.2 KLIENTI DLE TYPOLOGIE SOCIÁLNÍCH SLUŽEB PODLE CÍLOVÝCH SKUPIN	27
5 POSTOJE	28
5.1 CHARAKTERISTIKA POSTOJŮ.....	28
5.2 STUDIUM POSTOJŮ	29
II PRAKTICKÁ ČÁST	30
6 METODOLOGIE VÝZKUMU	31
6.1 CÍL VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ	31
6.2 VÝZKUMNÝ PROBLÉM	31
6.3 DÍLČÍ VÝZKUMNÉ PROBLÉMY	31
6.4 HYPOTÉZY.....	32
6.5 POJETÍ VÝZKUMU	33
7 VÝZKUMNÝ VZOREK	34

7.1	SBĚR DAT	34
7.2	FAKTOGRAFICKÉ ÚDAJE VÝZKUMNÉHO VZORKU	34
7.3	ZÍSKANÉ ÚDAJE O VÝZKUMNÉM VZORKU.....	35
7.3.1	Členění výzkumného vzorku dle věku	35
7.3.2	Členění výzkumného vzorku dle pohlaví.....	37
7.3.3	Členění výzkumného vzorku dle profesního zařazení	37
7.3.4	Shrnující charakteristika respondentů	38
8	TECHNIKA VÝZKUMU	39
8.1	ZÁZNAMOVÝ LIST SE ŠKÁLAMI PRO INDIKÁTOR SOCIÁLNÍ PRÁCE	39
8.2	INDIKÁTORY POSTOJŮ	40
9	ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT.....	41
10	VÝSLEDKY VÝZKUMU	42
10.1	OBECNÉ HYPOTÉZY VÝSLEDKY.....	42
10.2	VÝSLEDKY – ČLENĚNÍ DLE VĚKOVÝCH KATEGORIÍ	47
10.3	VÝSLEDKY – ČLENĚNÍ DLE POHLAVÍ.....	53
10.4	VÝSLEDKY – ČLENĚNÍ DLE PROFESNÍHO ZAŘAZENÍ.....	59
11	SHRnutí VÝSLEDKŮ.....	65
	ZÁVĚR	67
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY.....	69
	SEZNAM OBRÁZKŮ	71
	SEZNAM TABULEK.....	72
	SEZNAM GRAFŮ	73
	SEZNAM PŘÍLOH.....	74

ÚVOD

V období vzniku a rozvoje sociální pedagogiky jako reakce na společenské problémy v 2. polovině 19. století, nikdo nemohl předvídat překotný rozvoj studijních programů. Nutná potřeba dnešní doby zaměřovat se na humanitní disciplíny je patrná i z velkého množství studentů v dané sféře.

Institucionálně poskytované vzdělání není pouze o povrchním vstřebávání informací, zapamatování poznatků a jejich pouhou reprodukcí, přináší propojení osobnosti studenta se studovanými oblastmi, jeho změnu v postojích a v myšlení. U vzdělávání tedy nejde pouze o výkon, ale i o formování postojů studentů ke studovaným oblastem s ohledem na individualitu jedince.

Již od počátku mého studia na vysoké škole mě fascinovala rozmanitá skladba studentů našeho kombinovaného studia. Část studentů přicházela z oboru a část pocházela zcela z jiné pracovní sféry. Všichni jsme však dokázali, že úroveň našich vědomostí a naše odhodlání studovat odpovídá předpokladům pro tento studijní obor. Vědomosti jsou sice důležité, ale náročná příprava na budoucí výkon profese není dostatečně možná bez osobnostních předpokladů daného jedince. Osobnost, jako komplexní propojení duševních a tělesných vlastností člověka, má obrovský vliv na kvalitu odvedené práce. Je samozřejmostí, že studenti obeznámeni se studovanou problematikou nezastávají pouze objektivní názory o předkládaných teoriích, jejich subjektivní hodnocení vyjádřené postoji značně ovlivňuje chování, jednání a vstřebávání nových informací.

K výběru tématu předkládané diplomové práce mě přivedl Karel Kopřiva, který ve své knize *Lidský vztah jako součást profese* uvádí, že pomáhající pracovníci paradoxně nejraději pomáhají těm, kteří to nejméně potřebují. Dle něj i v pomáhajících profesích platí, že se upřednostňují klienti mladí, atraktivní a úspěšní. Dále uvádí, že většina mladých lidí se ostýchá pracovat se starými, osamělými a postiženými lidmi. Mladí lidé upřednostňují práci v dětských domovech či ve střediscích pro mládež. (Kopřiva, 2006, s. 21 - 22)

Zajímalo mě tedy, jak ve skutečnosti studenti oboru Sociální pedagogika jako budoucí profesionálové vnímají klienty i jejich jednotlivé typy s ohledem na svůj věk, pohlaví či pracovní zařazení.

Dále mě zajímalo, do jaké míry studenti vnímají rozdíly mezi sociální pedagogikou a sociální prací, jelikož ještě stále není úplně dostatečně vymezen vztah mezi těmito vědními disciplínami.

Tato diplomová práce je příležitostí nahlédnout, alespoň částečně, do vnitřního světa studentů do jejich postojů, které zaujímají vůči vybraným studovaným oblastem.

V rámci teoretické části je nutné zabývat se vymezením a charakteristikou vybraných studovaných oblastí. Pojem sociální pedagogika a v návaznosti k této vědní disciplíně i sociální práce, byly účelně vybrány jako základní oblasti studia, což potvrzuje i skladba předmětů studovaného oboru. Nedílnou součástí těchto dvou pojmů jsou klienti, chápáni jako cílová skupina tedy jako příjemci pomoci. Klienti byli rozčleněni pro indikaci postojů na základě typologie sociálních služeb dle cílových skupin.

Praktická část se zabývá již samotným měřením významů pojmů, kdy byla použita diagnosticko-výzkumná technika sémantický diferenciál.

Hlavním cílem mé diplomové práce není pouze zprostředkování popisu reality, ale i hledání kontextů postojů studentů s ohledem na věková specifika, pohlaví a pracovní zařazení.

Vycházím-li z předpokladu, že postoje řídí naše chování. Budu schopna po vyhodnocení dat z výzkumného šetření, predikovat směřování studentů na jejich profesionální dráze a určit problémové oblasti samotného studia oboru sociální pedagogiky.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

Diplomová práce není primárně zaměřena na výčet historických ani teoretických faktů, ale pro přiblížení problematiky se snaží podat alespoň základní a velmi stručný rámec teoretických poznatků z oblasti sociální pedagogiky s odkazem na základní zdroje.

1.1 Vývoj sociální pedagogiky

Počátky sociální pedagogiky spadají již do starého Řecka k antickým filozofům. Myslitelé Platón a Aristoteles vyzdvihovali myšlenku společenské funkce výchovy, kdy výchova měla být realizována s ohledem na zájmy společnosti a státu. Avšak v podání těchto filozofů ještě stále chybělo soucítění s potřebnými, které se začalo výrazně vyskytovat až ve středověku pod vlivem křesťanství.

Zrod sociální pedagogiky, dle Klause Mollenhauera, uvádí Přadka do období po 30-ti leté válce, kdy se společnost musela potýkat s obrovským množstvím problémů, které bylo nutno řešit. (Přadka, 2004, s. 5)

Následovaly sociální problémy pramenící z válek a i dalších společenských proměn, které stále gradovaly s výsledkem velkého množství sirotků, dětskou prací, chudobou a zvýšením trestné činnosti, kdy narůstající potíže bylo nezbytné v rámci společnosti řešit.

Vývoj sociální pedagogiky byl výrazně ovlivněn myšlenky Jana Amose Komenského. Jeho názory a díla se přímo dotýkaly témat vlivu výchovy na společnost, demokratičnosti ve výchově a vzdělávání, sociální roli školního prostředí a napravení společnosti výchovou. (Procházka, 2012, s. 24-30)

Za zakladatele praktického směru sociální pedagogiky je považován Johann Heindrich Pestalozzi, švýcarský pedagog, který svými literárními díly a i praktickou výchovnou činností výrazně ovlivnil další uvažování o výchovné roli prostředí. Byl zakladatelem ústavu pro výchovu chudých dětí a útulku pro sirotky, čímž vytvořil základy pedagogiky sociální péče. (Kraus, 2008, s. 11)

Za zakladatele sociální pedagogiky jako teoretické vědy je považován německý profesor filozofie Paul Natorp, který v návaznosti na Platóna a J. H. Pestalozziho zdůrazňoval sociální funkci výchovy, kdy výchova jako zdroj zušlechťování člověka povede k ideální společenské jednotě. (Hroncová, Emmerová a Kraus, 2008, s. 83-86)

Historické kořeny české sociální pedagogiky mnohdy vedou k prvnímu profesoru filozofie a pedagogiky univerzity Karlovy Gustavu Adolfu Lindnerovi, který vyzvedal společenské poslání výchovy, výchovu nejen pro budoucí povolání, ale výchovu pro život společenský.

(Kraus, 2008, s. 11-12)

1.2 Vymezení sociální pedagogiky

Sociální pedagogika jako moderní pedagogická vědní disciplína se vyskytuje v České republice již přes 23 let. I když se jedná o velmi krátkou historii, za dobu jejího působení se výrazně rozrostla teoretická i výzkumná základna tohoto vědního oboru. Přesto ještě stále nemá jednoznačně ustálenou podobu.

Z. Bakošová (2011, s. 17) uvedla názor J. Hroncové, že 20. století označené jako století sociální pedagogiky ještě stále nenašlo odpověď na otázku co to sociální pedagogika vlastně je.

V dnešní době nejednotnost pojetí sociální pedagogiky není spjata pouze s jinakostí krajín kde je aplikována, ale i v odlišných pohledech samotných autorů. Někdy se objevují velmi zúžená pojetí, kdy hlavním zájmem sociální pedagogiky jsou kupříkladu pouze ohrožené děti a mládež, nebo pouze ovlivňování volného času dětí a mládeže. Úzké pojetí nabízí i Slovník sociální práce, který charakterizuje sociální pedagogiku jako odbornou disciplínu, rozpoznávající sociální činitele ohrožující vývoj jedince s uplatňováním postupů k vyvážení jejich nepříznivého působení (Matoušek, 2008, s. 199).

Následující moderní pojetí sociální pedagogiky rozšiřují její zaměření ve všech oblastech.

B. Kraus uvádí, že sociální pedagogika pojednává o ovlivňování životních situací a procesů s ohledem na individualitu jedince. Základní témata jsou rozvoj sociální kreativity, aktivizace sil a rozvíjení životního způsobu s ohledem na individuální předpoklady každého vychovávaného. Snaží se minimalizovat rozpory mezi jedincem a společenskými podmínkami. (Kraus, 2008, s. 45)

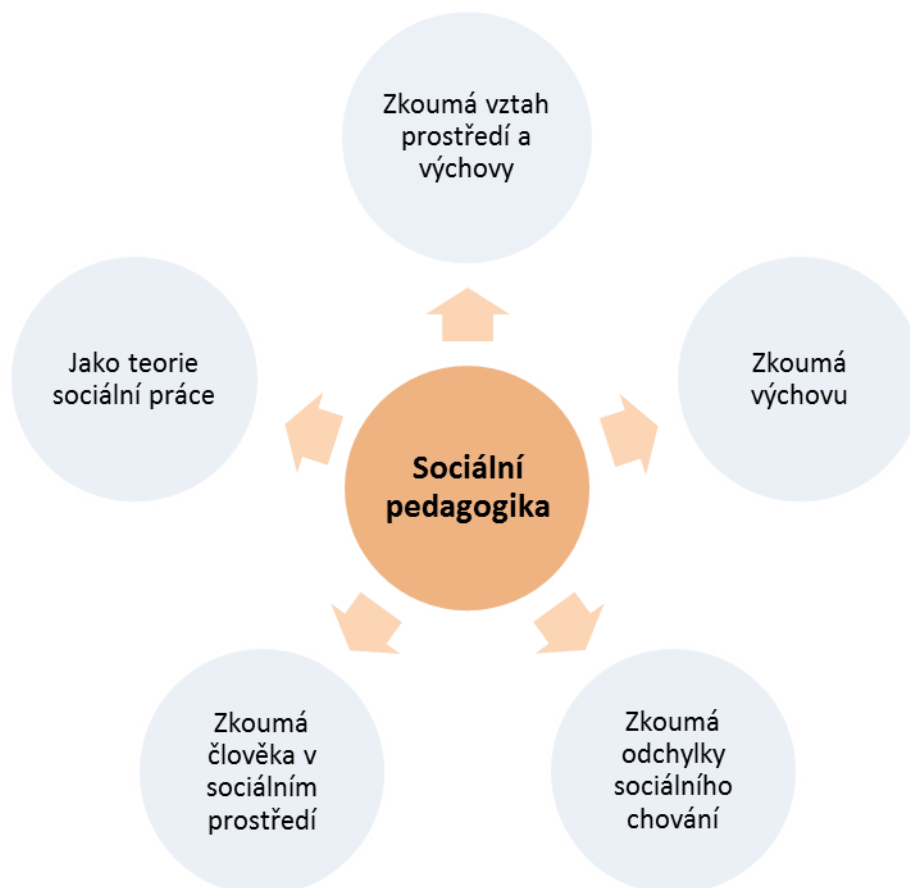
Jiný úhel pohledu nabízí Z. Bakošová, která charakterizuje sociální pedagogiku jako životní pomoc, pomoc poskytnutou v optimální formě dětem, mládeži i dospělým a kompenzace různých nedostatků. Cílem je integrace a stabilizace osobnosti prostřednictvím výchovy. (Bakošová, 2011, s. 24)

Z výše uvedených charakteristik je zřejmé široké spektrum úhlů pohledu na vymezení pojetí sociální pedagogiky, které lze rozdělit také na tradiční a inovační proudy sociální pedagogiky.

1.2.1 Tradiční přístupy v sociální pedagogice

- sociální pedagogika zkoumá vztah výchovy a sociálního prostředí
- sociální pedagogika zkoumá výchovu
- sociální pedagogika zkoumá odchylky v chování
- sociální pedagogika zkoumá člověka v sociálním prostředí na základě poznatků příbuzných věd
- sociální pedagogika vystupuje jako teorie sociální práce, nebo se sociální pedagogika a sociální práce vzájemně přibližují. (Bakošová, 2011, s. 15-21)

Obrázek 1 Tradiční přístupy (Bakošová, 2011, s. 15-21)

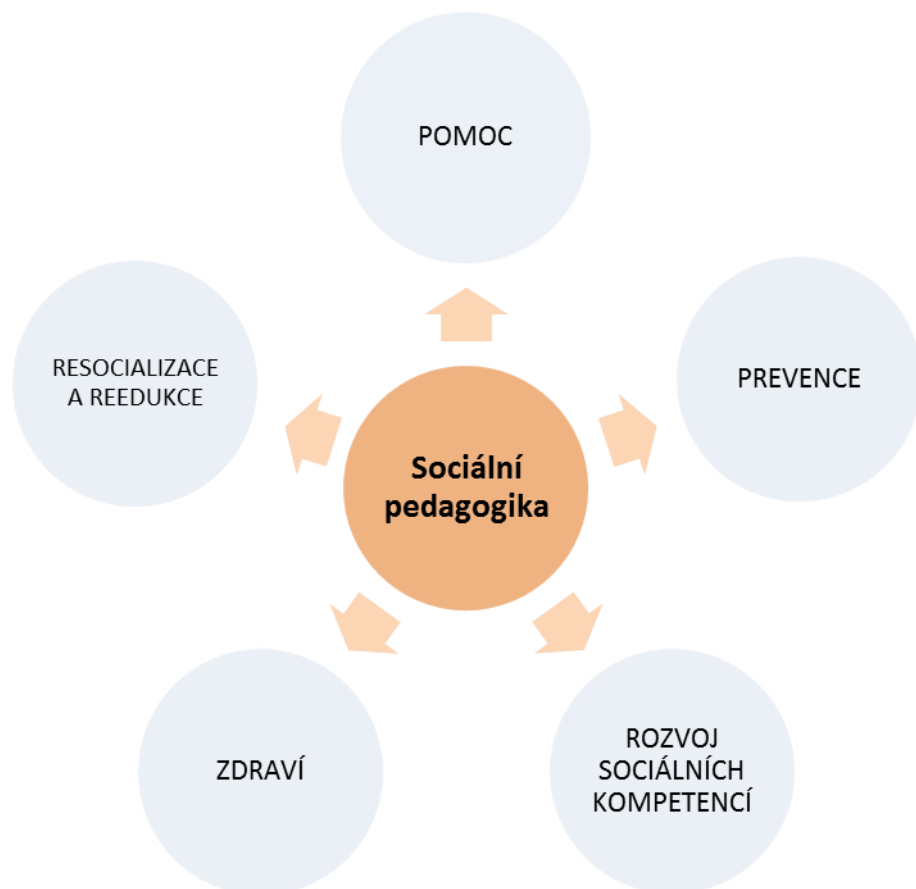

1.2.2 Inovační přístupy v sociální pedagogice

- sociální pedagogika zaměřená na pomoc
- sociální pedagogika zaměřená na prevenci
- sociální pedagogika orientovaná na rozvoj sociálnosti – rozvoj sociálních kompetencí
- sociální pedagogika zaměřená na zdraví
- sociální pedagogika orientovaná na resocializaci a reedukaci.

(Bakošová, 2011, s. 22-31)

Obrázek 2 Inovace v teoriích sociální pedagogiky (Bakošová, 2011, s. 22-31)

1.3 Sociální pedagogika v soustavě věd

Sociální pedagogika je transdisciplinární i integrující vědní disciplínou, která propojuje, čerpá a dále rozvíjí poznatky z pedagogických, společenských, přírodních, lékařských, ekonomických i dalších vědních oborů. Při rozložení názvu samotného – SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA je zřejmé, že sociální pedagogika je nejvíce spjata se sociologií a pedagogikou. Sociologie dává sociální pedagogice poznatky o fungování a procesech ve společnosti. Historické a metodologické základy sociální pedagogice předává pedagogika obecná, kdy velmi úzký vztah má sociální pedagogika k teorii výchovy a pedagogice volného času. Provázanost sociální pedagogiky k jiným vědním disciplínám znázorňuje následující obrázek.

Obrázek 3 Domény sociální pedagogiky dle Krause (2001, s. 27)

Upravené Krausovo pojetí vztahů sociální pedagogiky k jiným vědním disciplínám podává Čábalová (2011, s. 189), která již zahrнула sociální práci pro znázornění propojení vzájemných vztahů k sociální pedagogice.

Obrázek 4 Vztah sociální pedagogiky k jiným vědním oborům, dle Čábalové (2001,s.189)

1.3.1 Sociální pedagogika a sociální práce

Vztah mezi sociální pedagogikou a sociální prací je přinejmenším velmi specifický a zaslouží si zvláštní pozornost. Stává se, že sociální pedagogika je chápána více jako teoretičtější vědní disciplína nežli sociální práce, která je vnímána více jako praktická činnost. Dokonce laická veřejnost často tyto dvě vědní disciplíny zaměňuje.

Stále se tedy vyskytuje nejednotnost pojetí vztahu těchto vědních disciplín, která vychází i z historického vývoje v daných zemích, kde jsou aplikovány.

Existuje několik pohledů na vztah sociální pedagogiky a sociální práce, tři různé pohledy na vztah obou disciplín uvádí B. Kraus:

- identifikační – ztotožnění obou oborů (německy mluvící země)
- zřetelná diferenciací (anglicky mluvící země)
- konvergentní – integrace při zachování určité samostatnosti obou disciplín (Slovensko, Polsko). (Kraus, 2008, s. 57-58)

V případě identifikačním se sociální práce a sociální pedagogika natolik překrývají, že dochází ke ztotožnění obou oborů. V Německu se obě disciplíny studují jako dvojkombinace Sozial Pädagogik a Social Arbeit. (Hroncová, Emmerová a Kraus, 2008, s. 146)

V případě diferenciací jsou obě disciplíny vnímány naprosto odlišně. Zvláště v USA jsou sociální problémy znevýhodněné populace řešeny v rámci sociální práce - social work a výchova ve spojitosti se společností je řešena v rámci sociologie výchovy - sociology education. (Kraus, 2008, s. 24)

Americká social work má v USA dlouholetou tradici a její pracovníci jsou členěni do dvou odvětví na přímé služby, kdy pracovníci pomáhají lidem řešit a zvládnou každodenní problémy a na služby klinických pracovníků, kteří diagnostikují a léčí duševní, emoční problémy a problémy v chování. Výzkumy v oblasti zaměstnanosti ukázaly, že nejvíce amerických sociálních pracovníků v roce 2010 bylo zaměstnáno v oblasti dětí, rodiny a školní sociální práce (46%), následovali sociální pracovníci ve zdravotnictví (23%), sociální pra-

covníci z oblasti duševního zdraví a zneužívání návykových látek (19%) a na konci se umístili ostatní sociální pracovníci (12%). (U.S. Bureau of Labor Statistic, ©2012)

Americké pojetí social work se tedy distancuje od jakékoliv pedagogizace a vychází především z poznatků sociologie, práva, psychologie a medicíny. (Hroncová, Emmerová a Kraus, 2008, s. 146)

I když v České republice zapustil kořeny výrazně diferencovaný vztah mezi oběma disciplínami (Hroncová, Emmerová a Kraus, 2008, s.146) tak se většina autorů (Kraus, 2008, s. 58) v České republice podobně jako na Slovensku (Bakošová, 2011, s.21) přiklání ke konvergentnímu vztahu mezi sociální pedagogikou a sociální prací, kdy se obě disciplíny vzájemně přibližují při zachování určité autonomie každé z nich.

Vztah mezi sociální pedagogikou a sociální prací určují nejen rozdíly obou disciplín, ale převážně jejich společné aspekty, které shrnula Z. Bakošová:

- společné, globální cíle
- společný odběratel pomoci
- společný obsah sociálních problémů
- společné vědecké metody vycházející z věd o výchově
- společné pojmy
- spoluúčast odborníků v praktické činnosti
- spoluúčast na vzdělávání odborníků pro sociální sféru. (Bakošová, 2005, s.79)

Blížkost a i částečná propojenost sociální pedagogiky a sociální práce je dále patrná z následujících charakteristik sociální práce.

V sociální práci se odrážejí aktuální problémy lidského společenství. Podstatou sociální práce je pomoc, pomoc potřebným tak aby si uměli pomoci sami.

Dle Matouška (2007, s. 10) je cílem sociální práce odhalování, vysvětlování, zmírňování a řešení sociálních problémů.

Značný význam pro sociální práci má podpora fungování klienta v situacích, které není schopen sám řešit. Sociální práce zlepšuje fungování jedinců i sociálních systémů a chrání potřebné a slabé. (Gulová, 2012, s. 14)

Odlišná pojetí vztahu sociální pedagogiky a sociální práce se staly částečně námětem pro dílčí výzkum v praktické části diplomové práce, kdy je zkoumáno do jaké míry pocítují studenti oboru sociální pedagogiky rozdíly mezi těmito vědními disciplínami z pohledu hodnocení a z pohledu náročnosti.

1.4 Variabilita pojetí sociální pedagogiky

V současné době lze sociální pedagogiku vnímat v různých významech:

- ve smyslu metodologickém
- jako pedagogickou disciplínu
- jako studijní obor
- jako výukový předmět. (Kraus, 2008, s. 11)

2 SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA JAKO STUDIJNÍ OBOR

Situace po roce 1989 přinesla změny do všech oblastí společenského života, inovační proces se nevyhnul ani oblastem výchovy a vzdělávání v tehdejší Československu. Nová uspořádání a odtabuizování negativních jevů ve společnosti mimo jiné přinesla i vznik Sociální pedagogiky jako samostatného studijního - profesního oboru.

Sociální pedagogika jako studijní obor začala být realizována na odborných sociálních školách i na školách vysokých. Výuka sociální pedagogiky byla uskutečňována v návaznosti na americké postupy, tedy v těsném kontextu se sociální prací. (Přadka, 2004, s. 23)

Navzdory tomu v USA obor sociální pedagogika na školách nebyl ani zaveden.

2.1 Charakteristika studijního programu Specializace v pedagogice, studijního oboru Sociální pedagogika na UTB

Klíčovými zkoumanými aktéry v praktické části diplomové práce jsou studenti Univerzity Tomáše Bati, studijního programu Specializace v pedagogice, studijního oboru Sociální pedagogika a to na úrovni magisterského studia v kombinované formě.

Studium navazuje na znalosti studentů z již absolvované bakalářské úrovně studia a dále je rozšiřuje. Studentům jsou poskytovány poznatky vycházející z moderního vědeckého poznání a z výzkumů v oblastech sociální pedagogiky. Dále jsou studenti připravováni na zvládnutí aplikace nových poznatků do praxe. Studium je navrženo dostatečně všestranně pro budoucí uplatnění studentů na trhu práce. Po absolvování studia jsou studenti schopni kvalifikovaně vykonávat profesní činnost v sociálně pedagogické oblasti, především v manažerských, poradenských a jiných specializovaných funkcích. (UTB, ©2013)

2.2 Profil a uplatnění absolventa studijního oboru Sociální pedagogika na UTB

Rozmanitost v uplatnění absolventů studijního oboru Sociální pedagogika vychází ze současného širokého pojetí sociální pedagogiky. Absolvent si v rámci studia osvojil klíčové kompetence pro kvalifikovaný výkon profesní činnosti v sociálně pedagogických oblastech, aplikuje získané poznatky v praxi, využívá metody výzkumu, provádí organizační a řídicí činnost. (UTB, ©2013)

3 SOCIÁLNÍ PEDAGOG

V rámci formálního vysokoškolského vzdělávání si studenti jako budoucí sociální pedagogové osvojují všeobecné i specifické znalosti, které mají pouze částečný podíl na kvalitním výkonu profese. Stále platí, že hlavním pracovním nástrojem sociálního pedagoga je jeho osobnost.

3.1 Profese sociální pedagog

Výrazným znakem této profese je humanistické zaměření, pomoc druhým lidem s respektem k jejich osobnosti a potřebám.

Procházka podle Tuggnera uvádí, dvě základní funkce sociálního pedagoga:

- integrační funkce – zahrnuje možnosti ovlivnění (zastavení či zeslabení) sociálních problémů jedince a zprostředkování pomoci
- rozvojová funkce – preventivní, zajištění nejlépe vyhovujících podmínek pro kvalitní způsob života a hodnotné vyplnění volného času. (Procházka, 2012, s. 73)

3.2 Uplatnění sociálního pedagoga

Uplatnění sociálních pedagogů je možné v těchto oblastech:

- vlastní výchovná činnost – především ovlivňování volného času
- sociálně výchovná práce – výchovná zařízení, školy
- reedukační a resocializační činnost
- poradenská a depistážní činnost
- organizování a management volnočasových aktivit
- vědeckovýzkumná činnost. (Kraus, 2008, s. 51-52)

Podrobnější a užší pohled na oblasti uplatnění sociálního pedagoga nabízí Průcha, kdy uvedl výčet hlavních problémových oblastí naplňujících sociální pedagogiku:

- poruchy rodičovství a rodin
- náhradní rodinná výchova a ústavní výchova dětí a mládeže
- vzdělávání dětí uprchlíků a imigrantů
- týrané, zneužívané a zanedbávané děti
- děti ohrožené drogami a sociokulturní deprivací
- sociální klima školy a psychosociální deviace ve školním prostředí
- školní fobie
- delikvence a agrese mládeže
- kriminogenní skupiny a subkultury mládeže
- dětská prostituce a pornografie
- dodržování práv dítěte
- resocializace trestaných osob, korektivní a převýchovné postupy.

(Průcha, 2009, s. 89)

Shrnutí profese sociálního pedagoga přináší ve své definici Z. Bakošová: „Sociální pedagog je odborník v oblasti sociálně-výchovného působení, vzdělávání, převýchovy, poradenství, intervence, prevence dětí, mládeže a dospělých a též v oblasti výzkumu sociálních věd a věd o výchově a vzdělávání“ (Bakošová, 2011, s. 37).

4 KLIENTI

Práce sociálních pedagogů spadá do takzvaných pomáhajících profesí. Pracovníci v pomáhajících profesích se snaží o zkvalitnění života druhých, kdy příjemci jejich pomoci jsou označováni často jako klienti. Náročnost této profese se odráží v různorodosti těchto klientů, kteří jsou každý unikátní svou osobností, ale i druhem svých potřeb. V dnešní době se klade velký důraz na vztah pomáhajícího pracovníka ke klientovi, kdy postupným vývojem se nynější moderní pomáhající pracovníci přiklánějí k nedirektivnímu přístupu s respektem, empatií, vlídností a úctou ke každému z řad klientů. Je samozřejmostí, že míra direktivity ve vztahu pomáhajícího pracovníka a klienta je odlišná pokud se jedná třeba o probační úředníky a streetworkery, vždy tedy závisí na typu pomáhající profese a tedy charakteristice klientů, ke kterým je pomoc směřována.

4.1 Preferované typy klientů

Tak jako v jiných profesích i zde platí, že se lidé rádi obklopují hezkými, mladými a úspěšnými lidmi. Což vede u pomáhající profese k velkému paradoxu a to, že pracovníci nejraději směřují pomoc k těm, kteří to nejméně potřebují. Preference krásných, mladých a inteligentních klientů oproti nepěkným, starým a méně inteligentním klientům má různé výpočetní hodnoty. Možné motivy pracovníků k upřednostňování určitých typů klientů jsou:

- pomáhající pracovníci vyhledávají sobě podobné klienty – pro lepší vzájemné pochopení
- pomáhající pracovníci se nechtějí vciťovat do problémů bezdomovce či toxikomana
- pomáhající pracovníci upřednostňují “lepší“ klienty – pro “lepší“ výsledky své práce
- pomáhající pracovníci upřednostňují výše postavené klienty – sami se pak cítí povýšeni
- pomáhající pracovníci mohou potkat přitažlivého klienta, se kterým by se za normálních okolností nemohli dostat do blízkého kontaktu.

(Kopřiva, 2006, s. 21-22)

Věková různorodost pomáhajících pracovníků se odráží i ve vztahu ke klientům. Mladí pomáhající nevyhledávají práci se starými, osamělými a postiženými lidmi. Spíše vyhledávají práci s dětmi, mládeží a mladými rodinami, což bývá spojováno s jejich obavami ze stáří, samoty či postižení. Avšak neplatí to vždy, někdy je výběr budoucího uplatnění s upřednostněním určitého typu klientů u pomáhajícího pracovníka ve velké míře poznamenán jeho vlastní životní filozofií, životní historií i momentální situací. (Kopřiva, 2006, s. 21-24)

4.2 Klienti dle typologie sociálních služeb podle cílových skupin

Jelikož se praktická část diplomové práce zabývá mimo jiné i postoji studentů k různým typům klientů, členění klientů bylo záměrně vybráno, dle dělení cílových skupin žadatelů v rámci poskytování sociálních služeb.

Dle cílových skupin je možné dělit sociální služby:

- Služby pro seniory – jedná se o ambulantní služby a specializovaná zdravotnická zařízení
- Služby pro děti a rodiny
- Služby pro jedince se zdravotním postižením
- Služby pro rizikové děti a mládež
- Služby pro jedince se závislostmi
- Služby pro nemocné
- Služby pro jedince s duševními nemocemi
- Služby související s výkonem spravedlnosti
- Služby pro nezaměstnané a lidi bez přístřeší
- Služby pro etnické menšiny
- Služby pro uprchlíky

(Vrtišková, 2009, s. 56-71)

5 POSTOJE

Kvalita vztahu mezi pomáhajícím pracovníkem a klientem je výrazně ovlivněna postoji, které vůči sobě zastávají. I když by pomáhající pracovník v interakci s klientem neměl mít prostor pro své subjektivní hodnocení dané osoby, často se tak nesprávně děje.

5.1 Charakteristika postojů

Postoje představují kladné nebo záporné hodnocení okolního světa - lidí, situací či různých objektů. Zahrnují složku kognitivní, afektivní i behaviorální.

Obrázek 5 Složky postojů

Postoje patří mezi mnohé faktory zásadně ovlivňující lidské chování a je tedy možné v určitých situacích, na základě výzkumu postojů predikovat budoucí chování zkoumaných osob.

5.2 Studium postojů

Obecně je studium postojů významné pro sociální fungování ve společnosti, budeme-li schopni poznat vzájemně své postoje, bude pro nás okolní svět předvídatelnější. (Hewstone a Stroebe, 2006, s. 283)

Predikce chování jedinců na základě studia jejich postojů není vždy zcela jednoznačná, jelikož lidé nejednají vždy v souladu se svými postoji, jsou často ovlivněni situacemi a podmínkami v nichž výzkum postojů probíhá.

Obecně lze říci, že postoje vyjadřují určitou pohotovost k jednání a determinují způsob tohoto jednání. (Nakonečný, 2009, s. 242)

V rámci této diplomové práce je snaha o zmapování míry postojů studentů sociální pedagogiky k vybraným pojmům z oblastí jejich studia. Na základě uskutečněného výzkumu v praktické části se dá předpokládat jistá úspěšnost predikce budoucího profesního chování studentů.

Dosavadní výzkumy postojů prokázaly lepší předvídatelnost budoucího chování jedinců za dosažení určitých podmínek a to, když postoje jsou:

- silné a důsledné,
- blíže souvisejí s předpovídaným chováním,
- jsou založeny na vlastní zkušenosti,
- a jsou uvědomělé. (Nolen-Hoeksema, 2012, s. 776 – 773)

Předpokladem, pro výzkumné šetření v rámci diplomové práce, bylo splnění výše uvedených podmínek.

II. PRAKTICKÁ ČÁST

6 METODOLOGIE VÝZKUMU

Praktická část diplomové práce obsahuje empirické šetření postojů studentů k vybraným studovaným oblastem.

6.1 Cíl výzkumného šetření

Cílem této diplomové práce bylo zjistit, jak studenti vnímají vybrané pojmové indikátory a do jaké míry ovlivňuje osobnost studujícího jeho postoje k vybraným studovaným oblastem. Individuální osobnostní rozdíly byly zaměřeny na věk, pohlaví a pracovní zařazení.

Dílním cílem bylo identifikovat problematické oblasti, které vykazují extrémní hodnoty u zkoumaných indikátorů postojů.

6.2 Výzkumný problém

Pro diplomovou práci byl definován tento výzkumný problém:

Existuje vztah mezi osobností studenta kombinované formy studia a jeho vnímáním vybraných studovaných oblastí oboru sociální pedagogika?

6.3 Dílní výzkumné problémy

Jaký je rozdíl mezi vnímáním pojmů sociální pedagogika a sociální práce u studentů?

Jaký je rozdíl mezi vnímáním různých typů klientů u studentů?

Jaký je vztah mezi věkem a vybranými studovanými oblastmi oboru sociální pedagogika?

Jaký je vztah mezi pohlavím a vybranými studovanými oblastmi oboru sociální pedagogika?

Jaký je vztah mezi pracovním zařazením studenta a vybranými studovanými oblastmi oboru sociální pedagogika?

6.4 Hypotézy

OBECNÉ HYPOTÉZY:

H1: Mezi pojmy sociální pedagogika a sociální práce existují rozdíly v postojích (ve faktoru hodnocení i ve faktoru energie) u studentů.

Hypotéza byla stanovena na základě poznatků uvedených v teoretické části diplomové práce, jelikož vtaž sociální pedagogiky a sociální práce ještě není dostatečně vymezen, proto nás zajímá, do jaké míry studenti tyto dva pojmy vnímají odlišně.

H2: Postoje studentů jsou odlišné k různým typům klientů.

Hypotéza byla stanovena na základě poznatků uvedených v teoretické části diplomové práce, kde bylo uvedeno, že ne každý klient je vnímán stejně.

HYPOTÉZY ZAMĚŘENÉ NA ROZDÍLY STUDENTŮ (věk, pohlaví, profese):

H3: Postoje k vybraným pojmovým indikátorům jsou ovlivněny věkem studentů.

Věková různorodost se odráží ve vztahu k vybraným pojmovým indikátorům.

H4: Postoje k vybraným pojmovým indikátorům jsou ovlivněny pohlavím studentů.

Rozdíly mezi muži a ženami jsou prokázány množstvím výzkumů v této oblasti. Diferencovanost pohlaví je vyjádřena typickými postoji, vzorci chování, činnostmi aj. (Průcha, 2002, s. 146-147)

H5: Postoje k vybraným pojmovým indikátorům jsou ovlivněny profesním zařazením studentů.

Rozdělení profesí studentů pro ověření hypotézy bylo:

- *pomáhající profese – Jedná se o oblasti, které jsou primárně zaměřeny na práci s lidmi a zahrnují činnosti výchovně-vzdělávací, sociální i zdravotnické. (Vávrová, 2012, s. 7)*
- *ostatní (nezaměstnaní a pracovníci z jiných oblastí než jsou pomáhající profese)*

6.5 Pojetí výzkumu

Cílem předkládané diplomové práce bylo zjištění míry postojů studentů k vybraným oblastem studovaného programu a to i ve vztahu k věku, profesi a pohlaví. S ohledem na cíl výzkumného šetření byl zvolen kvantitativní výzkum.

7 VÝZKUMNÝ VZOREK

Základním souborem, tedy skupinou jedinců, kterou se zabývá předkládaný výzkum, jsou studenti navazujícího kombinovaného studia oboru sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati.

7.1 Sběr dat

Data k výzkumu byla získána ve třech etapách.

- 1. fáze – byl proveden předvýzkum u 20 respondentů záměrně vybraných z řad studentů 2. ročníku navazujícího magisterského studia. Získaná data z předvýzkumu byla použita i ve vlastním výzkumu.
- 2. fáze - záměrným výběrem bylo osloveno 58 respondentů účastníků přednášky Metodologie společenských věd z 1. ročníku navazujícího magisterského studia. Ze získaných dotazníků musely být vyloučeny 4, které byly nevhodně vyplněny.
- 3. fáze – pro zajištění dostatečného množství dat, které zaručí reprezentativnost základního souboru, byli záměrně ještě osloveni pouze muži z 2. ročníku, kdy bylo získáno 11 vhodných dotazníků.

7.2 Faktografické údaje výzkumného vzorku

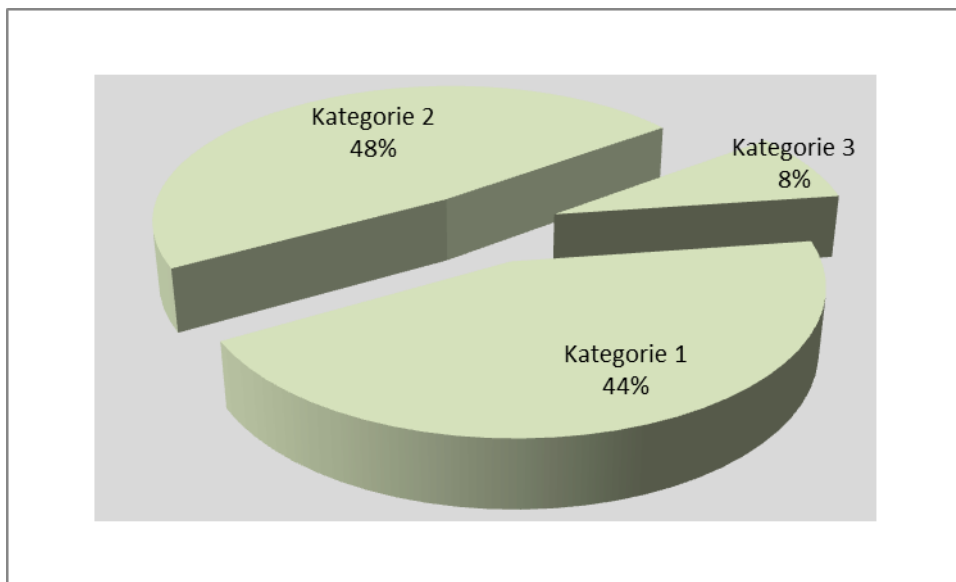
Získané údaje z dotazníků nám umožnily rozdělení výzkumného vzorku:

- dle věku
- dle pohlaví
- dle pracovního zařazení (součástí byla i délka praxe v určitém zaměstnání, data získaná z délky praxe nebyla dále zkoumána).

7.3 Získané údaje o výzkumném vzorku

7.3.1 Členění výzkumného vzorku dle věku

Graf 1 Členění dle věku

Věková skladba respondentů byla ve věku od 22 let po 52 let. Výzkumný vzorek byl tedy složen z rozličných věkových období dospělosti.

Kategorie č.1– věk 20-35 let mladá dospělost ($22 \geq 34$) – 38 respondentů

Kategorie č.2– věk 35-45 let střední dospělost ($35 \geq 44$) – 40 respondentů

Kategorie č.3– věk 45-60 let období starší dospělosti ($45 \geq 52$) – 7 respondentů

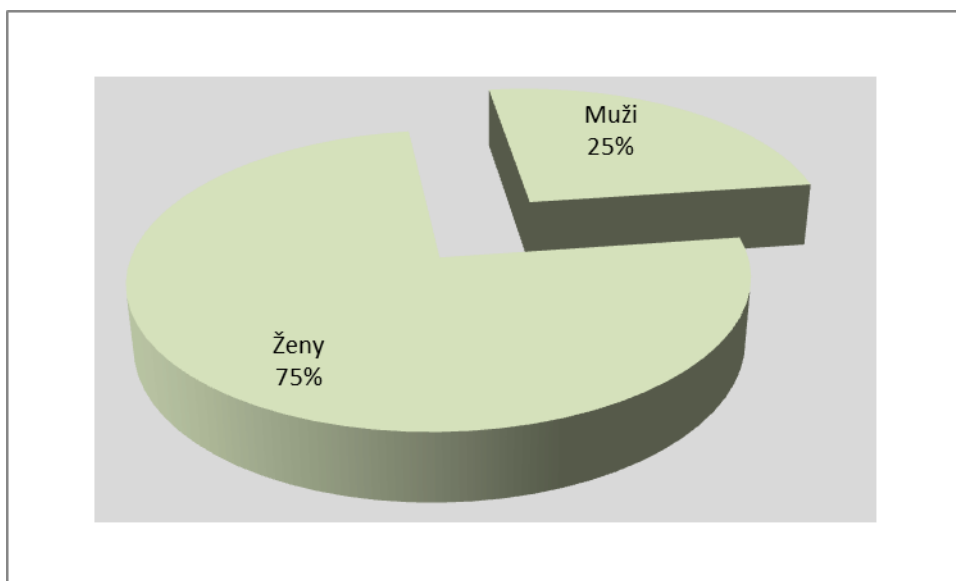
Pro bližší popis rozmanitosti výzkumného vzorku je zde uvedena kategorizace dle Marie Vágnerové, která uvádí typické znaky pro jednotlivá vývojová období:

- Období věkového rozmezí 20-35 let je označováno jako mladá dospělost. Jde o období plné nových plánů, optimismu, nadějí, svobody a nových zkušeností, přinášející stabilizaci vlastních hodnot a postojů daného jedince. Pro mladého dospělého se otevírá brána mnoha možností v rámci profesního rozvoje a profesní role se stává součástí osobní identity jedince.

- Období střední dospělosti 35-45 let je středem lidského života, kdy se mění postoje daného jedince k sobě samému i k okolí. Dochází ke srovnávání minulosti s představami o budoucnosti. Jedinec o sobě více uvažuje, mění své postoje k hodnotám a klade důraz na individuální potřeby. V profesní roli hledají jedinci spíše pocity užitečnosti a smyslu své práce, objevuje se zde snaha o uspokojování hlavně potřeb seberealizace.
- V období starší dospělosti 45-60 let jedinec čerpá ze zkušeností, nestojí již o žádné změny a své iluze podrobuje aktuálním situacím. Mění se vlastní sebehodnocení i postoj k okolnímu světu. Profesní role je jedincem chápána jako konečná, již ji nemíní měnit nebo rozvíjet jiným směrem. V profesní roli se snaží jedinci hledat jistotu a na druhou stranu se snaží vyhnout se změnám. (Vágnerová, 2000, s. 301-438)

7.3.2 Členění výzkumného vzorku dle pohlaví

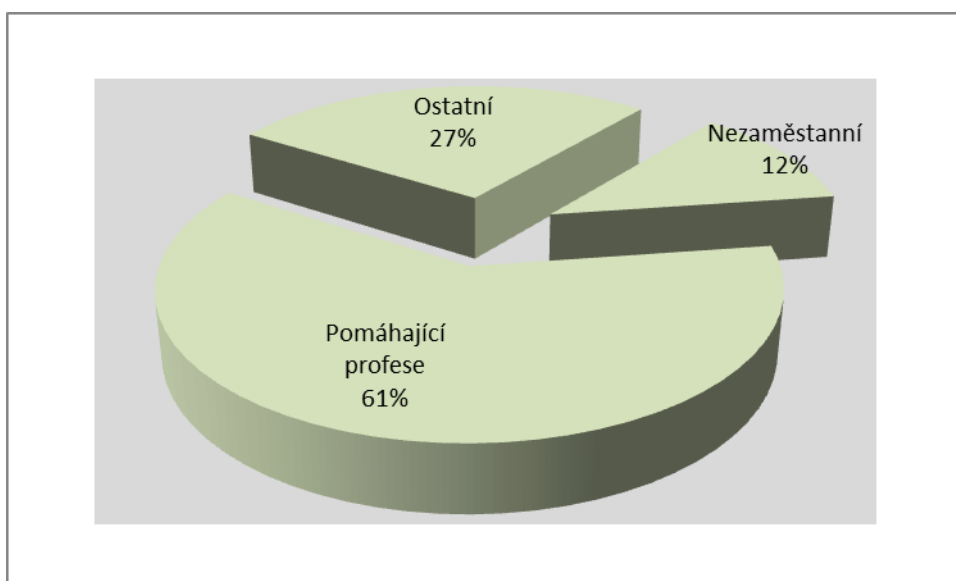
Graf 2 Členění dle pohlaví

Skladba výzkumného vzorku byla 64 žen (75%) a 21 mužů (25%) při celkovém množství respondentů 85.

7.3.3 Členění výzkumného vzorku dle profesního zařazení

Graf 3 Profesního struktura

7.3.4 Shrnující charakteristika respondentů

Výzkumný vzorek byl složen z 85 respondentů, studentů Univerzity Tomáše Bati, studijního programu Specializace v pedagogice, studijního oboru Sociální pedagogika a to na úrovni magisterského studia v kombinované formě.

Věkový průměr respondentů činil 34 let. Největší zastoupení měla skupina respondentů spadajících do střední dospělosti a to v počtu 40 osob, následovala skupina složená z respondentů mladých dospělých a to v počtu 38. Nejmenší zastoupení měla skupina respondentů spadajících do starší dospělosti a to v počtu 7 osob. Pro ověřování hypotéz byla věková kategorizace z důvodů malých četností upravena na kategorii č. 1 mladá dospělost a kategorii č. 2 střední dospělost a starší dospělost.

Humanitní obry vykazují většinou nepoměr mužů a žen, tato disproporce se projevila i na výzkumném vzorku respondentů. Účastníci výzkumu byli ve skladbě 64 žen a 21 mužů.

Profesní pestrost výzkumného vzorku byla rozčleněna na tři kategorie, pomáhající profese, které měly největší zastoupení, v počtu 52 respondentů, ostatní profese s počtem 23 respondentů a nezaměstnaní měli zastoupení v počtu 10 osob. Pro ověřování hypotéz bylo, s ohledem na četnosti, členění upraveno na pomáhající profese 52 respondentů a kategorie ostatní v počtu 33 osob.

8 TECHNIKA VÝZKUMU

Sběr empirických dat proběhl explorativní metodou formou dotazníkového šetření. Při realizaci šetření byli všichni studenti informováni o způsobu vyplňování a formě posuzování indikátorů postojů. V případě jakýchkoliv nejasností v průběhu vyplňování, měli studenti možnost doplňujících informací.

Dotazník byl rozčleněn na dvě části.

V první části dotazníku byly zjišťovány základní údaje:

- Věk
- Pohlaví
- Povolání - pracovní zařazení (součástí byla i délka praxe v určitém zaměstnání, data získaná z délky praxe nebyla dále zkoumána)

Druhá část byla provedena nástrojem ATER, který byl vybrán na základě vybraných zkoumaných oblastí postojů studentů.

Nástroj ATER byl vyvinut na bázi sémantického diferenciálu a byl navržen pro měření postojů v oblasti edukační reality. Indikátory postojů jsou posuzovány pouze dvěma faktory a to faktorem hodnocení a faktorem energie. Nástroj je složen z deseti škál, polovina měří faktor hodnocení a druhá polovina měří faktor energie. Část škál je v převrácené podobě, aby se zabránilo stereotypnímu vyplňování. (Chráska, 2007, s. 227-228)

8.1 Záznamový list se škálami pro indikátor SOCIÁLNÍ PRÁCE

SOCIÁLNÍ PRÁCE	
1) dobrá	špatná
2) nenáročná	náročná
3) nepříjemná	příjemná
4) světlá	tmavá
5) přísná	mírná
6) snadná	obtížná
7) krásná	ošklivá
8) problémová	bezproblémová
9) kyselá	sladká
10) lehká	těžká

8.2 Indikátory postojů

K posuzování bylo studentům předloženo 13 pojmových indikátorů, které zahrnovaly dvě zkoumané skupiny vztahů:

A. Vztah sociální práce a sociální pedagogiky

- SOCIÁLNÍ PRÁCE
- SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

B. Vztah k různým typům klientů – klienti byli rozčleněni podle typologie služeb dle cílových skupin

- práce s klientem – SENIOREM
- práce s klienty – DĚTI A RODINY
- práce s klientem – SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM
- práce s klienty – RIZIKOVÉ DĚTI A MLÁDEŽ
- práce s klienty – JEDINCI SE ZÁVISLOSTMI
- práce s klienty – NEMOCNÍ LIDÉ
- práce s klienty – JEDINCI S DUŠEVNÍ PORUCHOU
- práce s klienty – VE SLUŽBÁCH SOUVISEJÍCÍCH S VÝKONEM SPRAVEDLNOSTI
- práce s klienty – NEZAMĚSTNANÍ A LIDÉ BEZ PŘÍSTŘEŠÍ
- práce s klienty – ETNICKÉ MENŠINY
- práce s klienty – UPRCHLÍKY

Pro ověřování hypotéz H3, H4, H5 byla získaná data ze vztahu k různým typům klientů sloučena v jeden pojmový indikátor KLIENT.

Celý dotazník je uveden jako příloha PI.

9 ZPŮSOB ZPRACOVÁNÍ DAT

První část dotazníku složená ze základních údajů byla zpracována čárkovací metodou a přepsána do programu Microsoft Excel, následně byla část dat graficky znázorněna a uvedena v praktické části diplomové práce.

Další část dotazníku byla zpracována formou přiřazování číslic všem označeným bodům na škálách. Z číslic od 7 – 1 byla vytvořena matice. Reverzní škály byly přetransformovány.

Byla provedena faktorová analýza pojmových indikátorů v programu Statistica, pro dva nezávislé faktory, pravoúhlá rotace typu Varimax normalizovaná. Výsledky faktorové analýzy prokázaly, že všechny škály u všech posuzovaných indikátorů jsou dominantně syceny tím faktorem, k jehož měření byly navrženy.

I když ve všech škálách bylo prokázáno dominantní sycení daného faktoru, tedy že byl naměřen větší náboj u daného faktoru u stejné škály než u druhého faktoru, pro další analýzu dat byly použity pouze škály s faktorovým nábojem vyšším 0,600. Z těchto škál byly vypočítány průměry pro oba zvolené faktory (pro faktor energie i pro faktor hodnocení) u jednotlivých respondentů.

Pro ověření všech hypotéz byl použit *Studentův t-test*. Výpočet byl proveden pomocí programu EXCEL (Studentův t-test, oboustranný, výběry různým rozptylem). Výpočet testového kritéria **t**, který rozhoduje o přijetí nebo odmítnutí nulové hypotézy není uveden, protože program Excel nenabízí tuto etapu testu významnosti a již přímo uvádí hodnotu signifikance **p**, která je při ověřování hypotéz v praktické části uvedena.

Zvolená hladina významnosti byla $\alpha = 0,05$.

Pro ověřování věcných hypotéz týkajících se postojů studentů ke klientům, byla data zpracována ve sloučené podobě. Všechny typy klientů = jeden pojmový indikátor KLIENT.

10 VÝSLEDKY VÝZKUMU

U vybraných škál na základě faktorové analýzy, jejichž faktorové náboje převyšovaly 0,600, byly vypočítány průměry pro oba faktory.

10.1 Obecné hypotézy výsledky

Pro hledání vztahů mezi pojmovými indikátory SOCIÁLNÍ PRÁCE a SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA byla zvolena hypotéza:

H1: Mezi pojmy SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA a SOCIÁLNÍ PRÁCE (ve faktoru hodnocení i ve faktoru energie) existují rozdíly v postojích studentů.

Ověřování hypotézy H1:

H1 - Faktor hodnocení

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE a u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDEGOGIKA je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE a u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDEGOGIKA je rozdílný.

Byly získány následující výsledky:

Sociální práce

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,57

Sociální pedagogika

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,64

Vypočítaná signifikance $p = 0,65$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi sociální prací a sociální pedagogikou ve faktoru hodnocení.

H1 - Faktor energie

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE a u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDEGOGIKA je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Průměrný faktor energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE a u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDEGOGIKA je rozdílný.

Byly získány následující výsledky:

Sociální práce

Aritmetický průměr ve faktoru energie= 5,82

Sociální pedagogika

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 4,66

Vypočítaná signifikance $p = 0,00$

Byla přijata alternativní hypotéza, byl prokázán rozdíl mezi sociální prací a sociální pedagogikou ve faktoru energie.

ZÁVĚR:

Na základě výsledků ověřování statistických hypotéz bylo rozhodnuto o přijetí věcné hypotézy - **MEZI POJMY SOCIÁLNÍ PEAGOGIKA A SOCIÁLNÍ PRÁCE VE FAKTORU ENERGIE EXISTUJÍ ROZDÍLY V POSTOJÍCH STUDENTŮ.**

Pro hledání vztahů mezi jednotlivými typy klientů byla zvolena hypotéza:

H2: Postoje studentů jsou odlišné k různým typům klientů.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 1 Výsledky postojů studentů k různým typům klientů

Posuzované pojmy	Faktor hodnocení	Faktor energie
Práce s klientem - seniorem	4,24	5,53
Práce s klienty – děti a rodiny	4,84	5,26
Práce s klienty – zdrav. postižení	4,16	5,74
Práce s klienty – rizikové děti a mládež	3,84	6,00
Práce s klienty – jedinci se závislostmi	3,05	6,22
Práce s klienty- nemocní lidé	3,93	5,67
Práce s klienty - s duševní poruchou	3,67	5,88
Práce s klienty – ve službách souvisejících s výkonem spravedlnosti	3,48	5,69
Práce s klienty - nezaměstnaní a lidé bez příštířeši	3,36	5,29
Práce s klienty – etnické menšiny	3,68	5,51
Práce s klienty – uprchlíky	4,12	5,27

Ověřování hypotézy H2:

Pro ověřování hypotézy H2 byly vybrány pouze nejvyšší a nejnižší naměřené hodnoty (pro faktor hodnocení i pro faktor energie).

H2 - Faktor hodnocení

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru práce s klienty DĚTI A

RODINY a indikátoru práce s klienty SE ZÁVISLOSTMI je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru práce s klienty DĚTI A RODINY a indikátoru práce s klienty SE ZÁVISLOSTMI je rozdílný.

Byly získány následující výsledky:

Práce s klienty – děti a rodiny

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,84

Práce s klienty se závislostmi

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 3,05

Vypočítaná signifikance $p = 0,00$

Byla přijata alternativní hypotéza, byl prokázán rozdíl mezi prací s klienty - děti a rodiny a prací s klienty se závislostmi ve faktoru hodnocení.

H2 - Faktor energie

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor energie u indikátoru práce s klienty DĚTI A RODINY a indikátoru práce s klienty SE ZÁVISLOSTMI je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Průměrný faktor energie u indikátoru práce s klienty DĚTI A RODINY a indikátoru práce s klienty SE ZÁVISLOSTMI je rozdílný.

Byly získány následující výsledky:

Práce s klienty – děti a rodiny

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,26

Práce s klienty se závislostmi

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 6,22

Vypočítaná signifikance $p = 0,00$

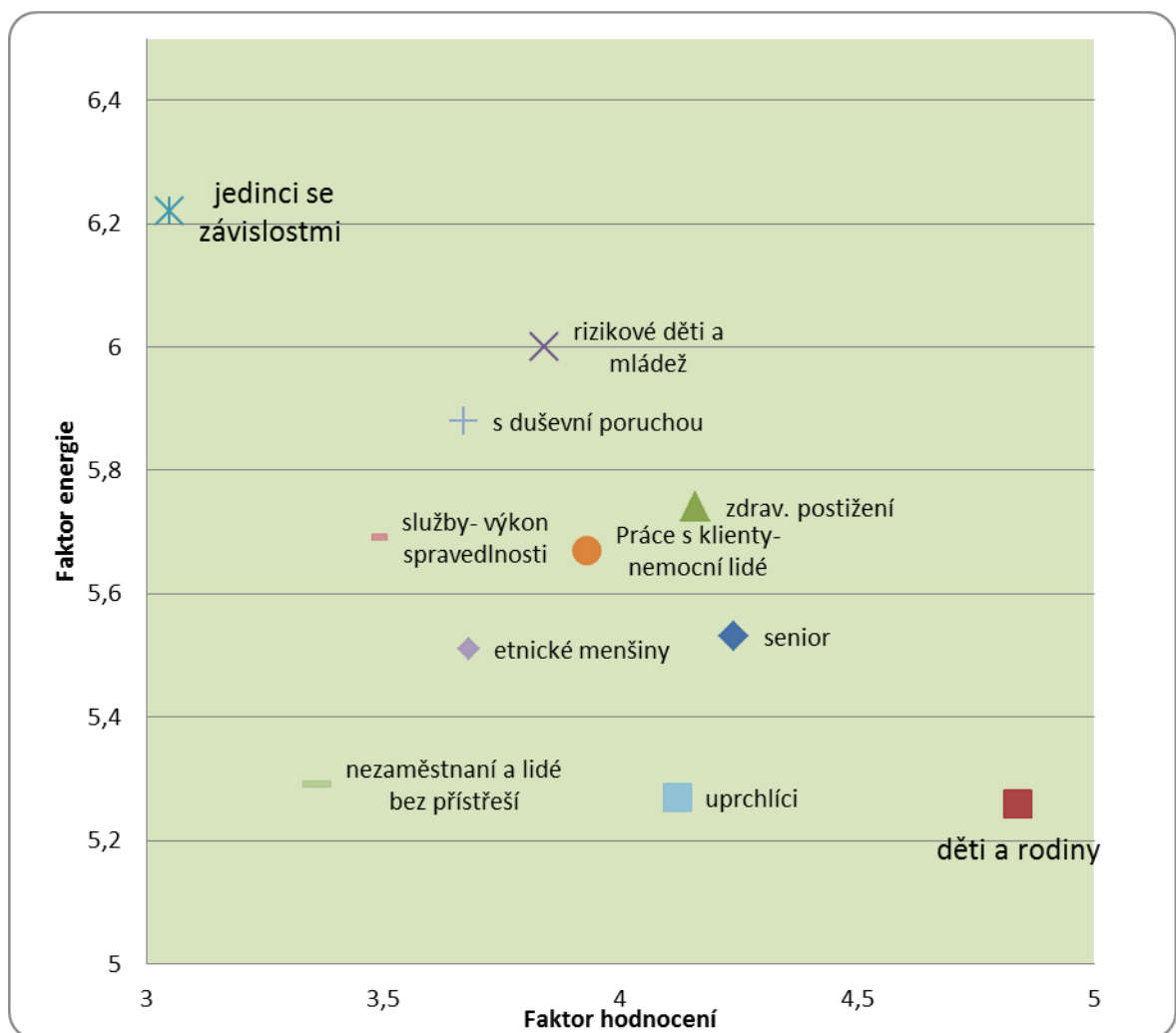
Byla přijata alternativní hypotéza, byl prokázán rozdíl mezi prací s klienty děti - rodiny a prací s klienty se závislostmi ve faktoru energie.

ZÁVĚR:

Na základě výsledků ověřování statistických hypotéz bylo rozhodnuto o přijetí věcné hypotézy - **POSTOJE STUDENTŮ JSOU ODLIŠNÉ K RŮZNÝM TYPŮM KLIENTŮ VE FAKTORU HODNOCENÍ I VE FAKTORU ENERGIE.**

Názornou představu o postojích studentů k různým typům klientů umožňuje graf č.4, kde je zobrazeno dvojrozměrné sémantické pole studentů.

Graf 4 Sémantický prostor

10.2 Výsledky – členění dle věkových kategorií

Pro hledání vztahů mezi věkem a zvolenými pojmovými indikátory byla zvolena hypotéza:

H3: Postoje k vybraným pojmovým indikátorům jsou ovlivněny věkem studentů.

Dílčí hypotézy:

H3a: Postoje k pojmovému indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE (ve faktoru hodnocení i ve faktoru aktivity) jsou ovlivněny věkem studentů.

H3b: Postoje k pojmovému indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA (ve faktoru hodnocení i ve faktoru aktivity) jsou ovlivněny věkem studentů.

H3c: Postoje k pojmovému indikátoru KLIENT (ve faktoru hodnocení i ve faktoru aktivity) jsou ovlivněny věkem studentů.

Ověřování hypotézy H3a

H3a - Faktor hodnocení

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE v kategorii č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE v kategorii č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 2 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor hodnocení

Sociální práce faktor hodnocení	Celkem škály fak.náboj > 0,6	Počet škál fak.náboj > 0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š1 Kategorie č.1	699	4	174,75	38	4,60
Š1 Kategorie č.2	855	4	213,75	47	4,55

Kategorie č.1 (mladá dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,60

Kategorie č.2 (střední + starší dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,55

Vypočítaná signifikance $p = 0,81$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi věkovou kategorií č.1 (mladá dospělost) a věkovou kategorií č.2 (střední + starší dospělost) ve faktoru hodnocení pojmu Sociální práce.

H3a - Faktor energie

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE v kategorii č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE v kategorii č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 3 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor energie

Sociální práce faktor energie	Celkem škály fak.náboj>0,6	Počet škál fak.náboj>0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š1 Kategorie č.1	657	3	219	38	5,76
Š1 Kategorie č.2	827	3	275,67	47	5,87

Kategorie č.1 (mladá dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,76

Kategorie č.2 (střední + starší dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,87

Vypočítaná signifikance $p = 0,66$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi věkovou kategorií č.1 (mladá dospělost) a věkovou kategorií č.2 (střední + starší dospělost) ve faktoru energie k pojmu Sociální práce.

Ověřování hypotézy H3b

H3b - Faktor hodnocení

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA v kategorii č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA v kategorii č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 4 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA faktor hodnocení

Sociální pedagogika faktor hodnocení	Celkem škály fak.náboj > 0,6	Počet škál fak.náboj > 0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š1 Kategorie č.1	709	4	177,25	38	4,66
Š1 Kategorie č.2	867	4	216,75	47	4,61

Kategorie č.1 (mladá dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,66

Kategorie č.2 (střední + starší dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,61

Vypočítaná signifikance $p = 0,79$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi věkovou kategorií č.1 (mladá dospělost) a věkovou kategorií č.2 (střední + starší dospělost) ve faktoru hodnocení pojmu Sociální pedagogika.

H3b - Faktor energie

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA v kategorii č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA v kategorii č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 5 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA faktor energie

Sociální pedagogika faktor energie	Celkem škály fak.náboj>0,6	Počet škál fak.náboj>0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š1 Kategorie č.1	873	5	174,60	38	4,60
Š1 Kategorie č.2	1107	5	221,40	47	4,71

Kategorie č.1 (mladá dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 4,60

Kategorie č.2 (střední + starší dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 4,71

Vypočítaná signifikance $p = 0,57$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi věkovou kategorií č.1 (mladá dospělost) a věkovou kategorií č.2 (střední + starší dospělost) ve faktoru energie k pojmu Sociální pedagogika.

Ověřování hypotézy H3c

H3c - Faktor hodnocení

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru KLIENT v kategorii

č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem hodnocení u indikátoru KLIENT v kategorii č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Kategorie č.1 (mladá dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 3,84

Kategorie č.2 (střední + starší dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 3,82

Vypočítaná signifikance $p = 0,91$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi věkovou kategorií č.1 (mladá dospělost) a věkovou kategorií č.2 (střední + starší dospělost) ve faktoru hodnocení pojmu Klient.

H3c - Faktor energie

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor energie u indikátoru KLIENT v kategorii

č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem energie u indikátoru KLIENT

v kategorii č. 1 (mladá dospělost) a v kategorii č. 2 (střední+starší dospělost) je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Kategorie č.1 (mladá dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,51

Kategorie č.2 (střední + starší dospělost)

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,72

Vypočítaná signifikance $p = 0,15$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi věkovou kategorií č.1 (mladá dospělost) a věkovou kategorií č.2 (střední + starší dospělost) ve faktoru energie k pojmu Klient.

ZÁVĚR:

Na základě výsledků ověřování statistických hypotéz bylo rozhodnuto o nepřijetí věcné hypotézy H3. Výsledným zjištěním bylo:

POSTOJE K VYBRANÝM POJMOVÝM INDIKÁTORŮM NEJSOU OVLIVNĚNY VĚKEM STUDENTŮ.

10.3 Výsledky – členění dle pohlaví

Pro hledání vztahů mezi pohlavím a zvolenými pojmovými indikátory byla zvolena hypotéza:

H4: Postoje k vybraným pojmovým indikátorům jsou ovlivněny pohlavím studentů.

Dílčí hypotézy:

H4a: Postoje k pojmovému indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE (ve faktoru hodnocení i ve faktoru aktivity) jsou ovlivněny pohlavím studentů.

H4b: Postoje k pojmovému indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA (ve faktoru hodnocení i ve faktoru aktivity) jsou ovlivněny pohlavím studentů.

H4c: Postoje k pojmovému indikátoru KLIENT (ve faktoru hodnocení i ve faktoru aktivity) jsou ovlivněny pohlavím studentů.

Ověřování hypotézy H4a

H4a - Faktor hodnocení

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE ve skupině muži a ve skupině ženy je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE ve skupině muži a ve skupině ženy je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 6 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor hodnocení

Sociální práce faktor hodnocení	Celkem škály fak.náboj > 0,6	Počet škál fak.náboj > 0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š1 ŽENY	1176	4	294	64	4,59
Š1 MUŽI	374	4	93,5	21	4,45

Skupina ženy

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,59

Skupina muži

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,45

Vypočítaná signifikance $p = 0,72$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi skupinou žen a skupinou mužů ve faktoru hodnocení pojmu Sociální práce.

H4a - Faktor energie

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE ve skupině muži a ve skupině ženy je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE ve skupině muži a ve skupině ženy je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 7 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor energie

Sociální práce faktor energie	Celkem škály fak.náboj>0,6	Počet škál fak.náboj>0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š1 ŽENY	1155	3	385	64	6,02
Š1 MUŽI	329	3	109,67	21	5,22

Skupina ženy

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 6,02

Skupina muži

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,22

Vypočítaná signifikance $p = 0,005$

Byla přijata alternativní hypotéza, byl prokázán rozdíl mezi skupinou žen a skupinou mužů ve faktoru energie k pojmu Sociální práce.

Ověřování hypotézy H4b**Faktor hodnocení**

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA ve skupině muži a ve skupině ženy je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA ve skupině muži a ve skupině ženy je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 8 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA faktor hodnocení

Sociální pedagogika faktor hodnocení	Celkem škály fak.náboj > 0,6	Počet škál fak.náboj > 0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š2 ŽENY	1202	4	300,5	64	4,7
Š2 MUŽI	374	4	93,5	21	4,45

Skupina ženy

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,70

Skupina muži

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,45

Vypočítaná signifikance $p = 0,25$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi skupinou žen a skupinou mužů ve faktoru hodnocení pojmu Sociální pedagogika.

H4b - Faktor energie

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA ve skupině muži a ve skupině ženy je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA ve skupině muži a ve skupině ženy je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 9 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA faktor energie

Sociální pedagogika faktor energie	Celkem škály fak.náboj > 0,6	Počet škál fak.náboj > 0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š2 ŽENY	1481	5	296,2	64	4,63
Š2 MUŽI	499	5	99,8	21	4,75

Skupina ženy

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 4,63

Skupina muži

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 4,75

Vypočítaná signifikance $p = 0,59$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi skupinou žen a skupinou mužů ve faktoru energie k pojmu Sociální pedagogika.

Ověřování hypotézy H4c**H4c – Faktor hodnocení**

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru KLIENT ve skupině muži a ve skupině ženy je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem hodnocení u indikátoru KLIENT ve skupině muži a ve skupině ženy je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Skupina ženy

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 3,93

Skupina muži

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 3,62

Vypočítaná signifikace $p = 0,18$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi skupinou žen a skupinou mužů ve faktoru hodnocení pojmu Klient.

H4c - Faktor energie

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor energie u indikátoru KLIENT

ve skupině muži a ve skupině ženy je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem energie u indikátoru

KLIENT ve skupině muži a ve skupině ženy je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Skupina ženy

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,67

Skupina muži

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,55

Vypočítaná signifikace $p = 0,48$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi skupinou žen a skupinou mužů ve faktoru energie k pojmu Klient.

ZÁVĚR:

Na základě výsledků ověřování statistických hypotéz bylo rozhodnuto o přijetí dílčí hypotézy H4a.

POSTOJE K POJMOVÉMU INDIKÁTORU SOCIÁLNÍ PRÁCE VE FAKTORU AKTIVITY JSOU OVLIVNĚNY POHLAVÍM STUDENTŮ.

Ověřování dalších statistických hypotéz ve vztahu k pohlaví rozhodlo o nepřijetí věcných hypotéz. Výsledkem šetření bylo prokázáno, že:

POSTOJE K POJMOVÝM INDIKÁTORŮM SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA A KLIENT (ve faktoru aktivity i hodnocení) NEJSOU OVLIVNĚNY POHLAVÍM STUDENTŮ.**POSTOJE K POJMOVÉMU INDIKÁTORU SOCIÁLNÍ PRÁCE VE FAKTORU HODNOCENÍ NEJSOU OVLIVNĚNY POHLAVÍM STUDENTŮ.**

10.4 Výsledky – členění dle profesního zařazení

Pro hledání vztahů mezi profesními kategoriemi a zvolenými pojmovými indikátory byla zvolena hypotéza:

H5: Postoje k vybraným pojmovým indikátorům jsou ovlivněny profesním zařazením studentů.

Dílčí hypotézy:

H5a: Postoje k pojmovému indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE (ve faktoru hodnocení i ve faktoru aktivity) jsou ovlivněny profesním zařazením studentů.

H5b: Postoje k pojmovému indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA (ve faktoru hodnocení i ve faktoru aktivity) jsou ovlivněny profesním zařazením studentů.

H5c: Postoje k pojmovému indikátoru KLIENT (ve faktoru hodnocení i ve faktoru aktivity) jsou ovlivněny profesním zařazením studentů.

Ověřování hypotézy H5a

H5a - Faktor hodnocení

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE ve skupině pomáhající profese a ve skupině ostatní je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE ve skupině pomáhající profese a skupině ostatní je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 10 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor hodnocení

Sociální práce faktor hodnocení	Celkem škály fak.náboj>0,6	Počet škál fak.náboj>0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š1 Pomáhající profese	960	4	240	52	4,62
Š1 Ostatní	594	4	148,50	33	4,50

Skupina pomáhající profese

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,62

Skupina ostatní

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,50

Vypočítaná signifikance $p = 0,13$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi skupinou pomáhající profese a skupinou ostatní ve faktoru hodnocení pojmu Sociální práce.

H5a - Faktor energie

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PRÁCE ve skupině pomáhající profese a ve skupině ostatní je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem energie u indikátoru

SOCIÁLNÍ PRÁCE ve skupině pomáhající profese a skupině ostatní je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 11 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor energie

Sociální práce faktor energie	Celkem škály fak.náboj>0,6	Počet škál fak.náboj>0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š1 Pomáhající profese	906	3	302	52	5,81
Š1 Ostatní	578	3	109,67	33	5,84

Skupina pomáhající profese

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,81

Skupina ostatní

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,84

Vypočítaná signifikance $p = 0,90$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi skupinou pomáhající profese a skupinou ostatní ve faktoru energie k pojmu Sociální práce.

Ověřování hypotézy H5b**H5b - Faktor hodnocení**

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA ve skupině pomáhající profese a ve skupině ostatní je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem hodnocení u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA ve skupině pomáhající profese a skupině ostatní je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 12 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDGOGIKA faktor hodnocení

Sociální pedagogika faktor hodnocení	Celkem škály fak.náboj >0,6	Počet škál fak.náboj >0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š1 Pomáhající profese	939	4	234,75	52	4,51
Š1 Ostatní	637	4	159,25	33	4,83

Skupina pomáhající profese

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,51

Skupina ostatní

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 4,83

Vypočítaná signifikance $p = 0,10$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi skupinou pomáhající profese a skupinou ostatní ve faktoru hodnocení pojmu Sociální pedagogika.

H5b - Faktor energie

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA ve skupině pomáhající profese a ve skupině ostatní je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem energie u indikátoru SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA ve skupině pomáhající profese a skupině ostatní je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Tabulka 13 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA faktor energie

Sociální pedagogika faktor energie	Celkem škály fak.náboj>0,6	Počet škál fak.náboj>0,6	Počet bodů	Počet	Průměrná hodnota
Š1 Pomáhající profese	1234	5	246,80	52	4,75
Š1 Ostatní	746	5	149,20	33	4,52

Skupina pomáhající profese

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 4,75

Skupina ostatní

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 4,52

Vypočítaná signifikance $p = 0,28$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi skupinou pomáhající profese a skupinou ostatní ve faktoru energie k pojmu Sociální pedagogika.

H5c - Faktor hodnocení

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor hodnocení u indikátoru KLIENT ve skupině pomáhající profese a ve skupině ostatní je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem hodnocení u indikátoru KLIENT ve skupině pomáhající profese a skupině ostatní je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Skupina pomáhající profese

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 3,85

Skupina ostatní

Aritmetický průměr ve faktoru hodnocení = 3,79

Vypočítaná signifikance $p = 0,31$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi skupinou pomáhající profese a skupinou ostatní ve faktoru hodnocení pojmu Klient.

H5c - Faktor energie

Nulová hypotéza H_0 : Průměrný faktor energie u indikátoru KLIENT ve skupině pomáhající profese a ve skupině ostatní je stejně velký.

Alternativní hypotéza H_A : Mezi průměrným faktorem energie u indikátoru KLIENT ve skupině pomáhající profese a skupině ostatní je rozdíl.

Byly získány následující výsledky:

Skupina pomáhající profese

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,64

Skupina ostatní

Aritmetický průměr ve faktoru energie = 5,61

Vypočítaná signifikance $p = 0,84$

Byla přijata nulová hypotéza, nebyl prokázán rozdíl mezi skupinou pomáhající profese a skupinou ostatní ve faktoru energie k pojmu Klient.

ZÁVĚR

Na základě výsledků ověřování statistických hypotéz bylo rozhodnuto o nepřijetí věcné hypotézy H4. Výsledným zjištěním bylo:

POSTOJE K VYBRANÝM POJMOVÝM INDIKÁTORŮM NEJSOU OVLIVNĚNY PROFESNÍM ZAŘAZENÍM STUDENTŮ.

11 SHRnutí VÝSLEDKŮ

Na základě provedeného šetření postojů studentů k vybraným pojmovým indikátorům byly získány následující výsledky.

Mezi pojmy SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA a SOCIÁLNÍ PRÁCE ve faktoru ENERGIE existují rozdíly v postojích studentů.

Z výsledků je patrné, že faktor hodnocení u sociální práce (4,57) a sociální pedagogiky (4,64) je v podstatě totožný. Překvapující je zjištění, že sociální práce (5,82) je pro studenty spojena s větším výdejem energie, tedy že je spojena s větší námahou a obtížemi nežli sociální pedagogika (4,66).

Postoje studentů se výrazně liší (ve faktoru hodnocení i ve faktoru energie) k různým typům klientů. Vzhledem k množství získaných dat, byly pro ověřování hypotéz použity pouze výsledky s nejvyšším naměřeným aritmetickým průměrem a nejnižším aritmetickým průměrem v dané kategorii.

Při zjišťování vztahu k různým typům klientů byla označena práce s jedinci se závislostmi jako nejvíce problematická - faktor energie (6,22) a také faktor hodnocení s výsledkem (3,05) označil tuto skupinu jedinců vnímanou nejvíce negativně ze všech posuzovaných typů klientů. Nejlépe byla vnímána práce s klienty- děti a rodiny (4,84) faktorem hodnocení. I faktor energie (5,26) ukázal skupinu klientů – děti a rodiny vnímanou jako nejméně náročnou.

Rozmanitá skladba studentů kombinované formy studia nepotvrdila očekávanou pestrost výsledků výzkumu ve vztahu k **věku, pohlaví a profesnímu zařazení.**

Postoje k vybraným pojmovým indikátorům NEJSOU ovlivněny VĚKEM studentů.

Postoje k pojmovým indikátorům SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA a KLIENT NEJSOU ovlivněny POHLAVÍM studentů.

Postoje studentů k pojmu SOCIÁLNÍ PRÁCE ve faktoru energie JSOU ovlivněny POHLAVÍM studentů.

Sociální práce je ženami (6,02) vnímána jako náročnější, spojená s větším výdejem energie než tomu bylo v kategorii mužů (5,22).

Postoje k vybraným pojmovým indikátorům NEJSOU ovlivněny PROFESNÍM ZAŘAZENÍM studentů.

ZÁVĚR

Sociální pedagogika jako velmi mladý studijní obor, reflektuje jak společenské požadavky, potřeby klientů, tak i potřeby studentů daného oboru. Předkládaná diplomová práce se zabývá právě studenty a jejich vnímáním psychologických významů vybraných pojmů. Pojmy byly záměrně vybrány tak, aby reprezentovaly studovaný obor a pomohly odhalit problémové oblasti a to i ve vztahu k osobnostním charakteristikám studentů.

Studenti oboru Sociální pedagogika na Univerzitě Tomáše Bati ve Zlíně jsou po celý čas svého studia nejen obohacováni množstvím informací, ale je zde kladen důraz na využití získaných vědomostí v praxi. Předpokladem bylo, že individualita každého ze studentů výrazně ovlivňuje jeho postoje ke studované problematice, což se vyznačuje i různorodostí dalšího praktického uplatnění získaných informací.

Zjištění, která vyplynula z této diplomové práce, podkryla vztah studentů k vybraným pojmům ze studovaných oblastí.

Byl cíleně ověřován vztah mezi sociální pedagogikou a sociální prací, kdy studenti poukázali na fakt, že sociální práce je vnímána mnohem náročněji, než tomu bylo u sociální pedagogiky. Možným vysvětlením může být i název samotné sociální práce, kdy slovo „práce“ bývá často spojováno s výdejem energie a s určitou zvýšenou aktivitou.

V rámci měření postojů studentů k různým typům klientů byla identifikována práce s klienty se závislostí jako nejvíce náročná a její hodnocení bylo taktéž nejnižší ze všech posuzovaných skupin. Výrazné naměřené hodnoty u tohoto okruhu klientů poukazují na vysoce problematickou oblast studované reality, na kterou by se měla více zaměřit i profesní příprava studentů. Jak je již patrné, dá se z těchto výsledků usuzovat, že studenti v rámci výkonu své profese nebudou směřovat k činnostem spojenými s touto kategorií klientů.

Za to se dá předpokládat směřování studentů k činnostem spojenými s dětmi a rodinami. Tato skupina byla studenty označena jako nejlepší a také ji studenti mají kupodivu spojení s nejmenší námahou.

Překvapivým zjištěním bylo, že věk, pohlaví a profesní zařazení studentů nikterak výrazně neovlivňuje jejich postoje k vybraným studovaným oblastem. Pouze ve faktoru aktivity ženy vykazovaly signifikantní rozdíly u pojmu sociální práce, podle kterých se dá předpokládat směřování žen spíše k sociální pedagogice.

Výsledky výzkumné části ukazují, že i přes velké osobnostní rozdíly, zastávají studenti k vybraným pojmům ze studovaných oblastí téměř totožné postoje. Nepotvrdily se předpokládané rozdíly vyplívající z variabilní skladby studentů. Což poukazuje na fakt, že i když jsme každý jiný, zastáváme velmi podobné postoje ke studovaným oblastem.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] BAKOŠOVÁ, Zlatica, 2005. *Sociálna pedagogika ako životná pomoc*. Bratislava: STIMUL.
- [2] BAKOŠOVÁ, Zlatica, 2011. *Teórie sociálnej pedagogiky: edukačné, sociálne a komunikačné aspekty*. 1. vyd. Bratislava: Slovenská pedagogická spoločnosť Slovenskej akadémie vied. ISBN 978-80-970675-0-2.
- [3] ČÁBALOVÁ, Dagmar, 2011. *Pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2993-0.
- [4] GULOVÁ, Lenka, 2011. *Sociální práce: pro pedagogické obory*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3379-1.
- [5] HEWSTONE, Miles a Wolfgang STROEBE, 2006. *Sociální psychologie: moderní učebnice sociální psychologie*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 80-7367-092-5.
- [6] HRONCOVÁ, Jolana, Ingrid EMMEROVÁ a Blahoslav KRAUS, 2008. *K dějinám sociální pedagogiky v Evropě*. Vyd. 1. V Ústí nad Labem: Pedagogická fakulta Univerzity Jana Evangelisty Purkyně. ISBN 978-80-7414-072-3.
- [7] CHRÁSKA, Miroslav, 2007. *Metody pedagogického výzkumu: základy kvantitativního výzkumu*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-1369-4.
- [8] KRAUS, Blahoslav a Věra POLÁČKOVÁ, 2001. *Člověk - prostředí - výchova: k otázkám sociální pedagogiky*. Brno: Paido. ISBN 80-7315-004-2.
- [9] KRAUS, Blahoslav, 2008. *Základy sociální pedagogiky*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-383-3.
- [10] KOPŘIVA, Karel, 2006. *Lidský vztah jako součást profese: s předmluvou Jiřiny Šiklové*. Vyd. 5. Praha: Portál. ISBN 8073671816.
- [11] MATOUŠEK, Oldřich, 2007. *Základy sociální práce*. Vyd. 2. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-331-4.
- [12] MATOUŠEK, Oldřich, 2008. *Slovník sociální práce*. Vyd. 2., přeprac. Praha: Portál. ISBN 978-80-7367-368-0.
- [13] NAKONEČNÝ, Milan, 2009. *Sociální psychologie*. Vyd. 2., rozš. a přeprac. Praha: Academia. ISBN 978-80-200-1679-9.

- [14] NOLEN-HOEKSEMA, Susan, 2012. *Psychologie Atkinsonové a Hilgarda*. Vyd. 3., přeprac. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0083-3.
- [15] PROCHÁZKA, Miroslav, 2012. *Sociální pedagogika*. Vyd. 1. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-3470-5.
- [16] PRŮCHA, Jan, 2002. *Moderní pedagogika*. 2., přeprac. a aktualiz. vyd. Praha: Portál. ISBN 8071786314.
- [17] PŘADKA, Milan, Dana KNOTOVÁ a Jarmila FALTÝSKOVÁ, 2004. *Kapitoly ze sociální pedagogiky*. 2. vyd. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 80-210-3469-6.
- [18] VÁGNEROVÁ, Marie, 2000. *Vývojová psychologie: dětství, dospělost, stáří*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 8071783080.
- [19] VÁVROVÁ, Soňa, 2012. *Doprovázení v pomáhajících profesích*. Vyd. 1. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-0087-1.
- [20] VRTIŠKOVÁ, Marie, 2009. *Teorie a metody sociální práce*. V Tribunu EU vyd. 1. Brno: Tribun EU. ISBN 978-80-7399-877-6.

INTERNETOVÉ ZDROJE

- [1] BUREAU OF LABOR STATISTICS, U.S. Department of Labor, 2012-2013. *Occupational Outlook Handbook, Social Workers* [online]. [cit. 2013-03-11]. Dostupné z: <http://www.bls.gov/ooh/community-and-social-service/social-workers.htm>
- [2] UNIVERZITA TOMÁŠE BATI, Fakulta humanitních studií, ©2013. *Studijní program Specializace v pedagogice, studijní obor Sociální pedagogika*. utb.cz [online]. [cit. 2013-03-15]. Dostupné z: <http://www.utb.cz/fhs/chci-studovat/studijni-program-specializace-v-pedagogice-studijni-obor>

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obrázek 1 Tradiční přístupy (Bakošová, 2011, s. 15-21)	15
Obrázek 2 Inovace v teoriích sociální pedagogiky (Bakošová, 2011, s. 22-31)	16
Obrázek 3 Domény sociální pedagogiky dle Krause (2001, s. 27)	17
Obrázek 4 Vztah sociální pedagogiky k jiným vědním oborům, dle Čábalové (2001,s.189).....	18
Obrázek 5 Složky postojů	28

SEZNAM TABULEK

Tabulka 1 Výsledky postojů studentů k různým typům klientů.....	44
Tabulka 2 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor hodnocení	47
Tabulka 3 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor energie	48
Tabulka 4 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA faktor hodnocení	49
Tabulka 5 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA faktor energie	50
Tabulka 6 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor hodnocení	53
Tabulka 7 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor energie	54
Tabulka 8 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA faktor hodnocení	55
Tabulka 9 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA faktor energie	56
Tabulka 10 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor hodnocení	59
Tabulka 11 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PRÁCE faktor energie	60
Tabulka 12 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDGOGIKA faktor hodnocení	61
Tabulka 13 Výsledky pro pojem SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA faktor energie	62

SEZNAM GRAFŮ

Graf 1 Členění dle věku	35
Graf 2 Členění dle pohlaví.....	37
Graf 3 Profesionální struktura.....	37
Graf 4 Sémantický prostor	46

SEZNAM PŘÍLOH

PI: Dotazník k výzkumné části diplomové práce

SOCIÁLNÍ PEDAGOGIKA

1)	dobrá							špatná
2)	nenáročná							náročná
3)	nepříjemná							příjemná
4)	světlá							tmavá
5)	přísná							mírná
6)	snadná							obtížná
7)	krásná							ošklivá
8)	problémová							bezproblémová
9)	kyselá							sladká
10)	lehká							těžká

práce s klientem - SENIOREM

1)	dobrá							špatná
2)	nenáročná							náročná
3)	nepříjemná							příjemná
4)	světlá							tmavá
5)	přísná							mírná
6)	snadná							obtížná
7)	krásná							ošklivá
8)	problémová							bezproblémová
9)	kyselá							sladká
10)	lehká							Těžká

práce s klienty - DĚTI A RODINY

- 1) dobrá
- 2) nenáročná
- 3) nepříjemná
- 4) světlá
- 5) přísná
- 6) snadná
- 7) krásná
- 8) problémová
- 9) kyselá
- 10) lehká

- špatná
- náročná
- příjemná
- tmavá
- mírná
- obtížná
- ošklivá
- bezproblémová
- sladká
- těžká

práce s klientem - SE ZDRAVOTNÍM POSTIŽENÍM

- 1) dobrá
- 2) nenáročná
- 3) nepříjemná
- 4) světlá
- 5) přísná
- 6) snadná
- 7) krásná
- 8) problémová
- 9) kyselá
- 10) lehká

- špatná
- náročná
- příjemná
- tmavá
- mírná
- obtížná
- ošklivá
- bezproblémová
- sladká
- Těžká

práce s klienty - RIZIKOVÉ DĚTI A MLÁDEŽ

- 1) dobrá
- 2) nenáročná
- 3) nepříjemná
- 4) světlá
- 5) přísná
- 6) snadná
- 7) krásná
- 8) problémová
- 9) kyselá
- 10) lehká

- špatná
- náročná
- příjemná
- tmavá
- mírná
- obtížná
- ošklivá
- bezproblémová
- sladká
- těžká

práce s klienty - JEDINCI SE ZÁVISLOSTMI

- 1) dobrá
- 2) nenáročná
- 3) nepříjemná
- 4) světlá
- 5) přísná
- 6) snadná
- 7) krásná
- 8) problémová
- 9) kyselá
- 10) lehká

- špatná
- náročná
- příjemná
- tmavá
- mírná
- obtížná
- ošklivá
- bezproblémová
- sladká
- Těžká

práce s klienty - NEMOCNÍ LIDÉ

- 1) dobrá
- 2) nenáročná
- 3) nepříjemná
- 4) světlá
- 5) přísná
- 6) snadná
- 7) krásná
- 8) problémová
- 9) kyselá
- 10) lehká

- špatná
- náročná
- příjemná
- tmavá
- mírná
- obtížná
- ošklivá
- bezproblémová
- sladká
- těžká

práce s klienty - JEDINCI S DUŠEVNÍ PORUCHOU

- 1) dobrá
- 2) nenáročná
- 3) nepříjemná
- 4) světlá
- 5) přísná
- 6) snadná
- 7) krásná
- 8) problémová
- 9) kyselá
- 10) lehká

- špatná
- náročná
- příjemná
- tmavá
- mírná
- obtížná
- ošklivá
- bezproblémová
- sladká
- těžká

práce s klienty - VE SLUŽBÁCH SOUVISEJÍCÍCH S VÝKONEM SPRAVEDLNOSTI

- 1) dobrá
- 2) nenáročná
- 3) nepříjemná
- 4) světlá
- 5) přísná
- 6) snadná
- 7) krásná
- 8) problémová
- 9) kyselá
- 10) lehká

- špatná
- náročná
- příjemná
- tmavá
- mírná
- obtížná
- ošklivá
- bezproblémová
- sladká
- těžká

práce s klienty - NEZAMĚSTNANÍ A LIDÉ BEZ PŘÍSTŘEŠÍ

- 1) dobrá
- 2) nenáročná
- 3) nepříjemná
- 4) světlá
- 5) přísná
- 6) snadná
- 7) krásná
- 8) problémová
- 9) kyselá
- 10) lehká

- špatná
- náročná
- příjemná
- tmavá
- mírná
- obtížná
- ošklivá
- bezproblémová
- sladká
- těžká

práce s klienty - ETNICKÉ MENŠINY

- 1) dobrá
- 2) nenáročná
- 3) nepříjemná
- 4) světlá
- 5) přísná
- 6) snadná
- 7) krásná
- 8) problémová
- 9) kyselá
- 10) lehká

- špatná
- náročná
- příjemná
- tmavá
- mírná
- obtížná
- ošklivá
- bezproblémová
- sladká
- těžká

práce s klienty - UPRCHLÍKY

- 1) dobrá
- 2) nenáročná
- 3) nepříjemná
- 4) světlá
- 5) přísná
- 6) snadná
- 7) krásná
- 8) problémová
- 9) kyselá
- 10) lehká

- špatná
- náročná
- příjemná
- tmavá
- mírná
- obtížná
- ošklivá
- bezproblémová
- sladká
- těžká

